

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Tit. XXXVI. De Transactionibvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

redundat in alterius detrimentum, *d. c. 2, h. tit. in 6, & c. Cum contingat 28, & ibi latius inf. De iurejur.* Id enim efficit iuramenti vinculum, quo iurans Deo alligatur, *c. Debitores 6, inf. De iurejur.* Itaque cum jus civile impediatur actionem oriri ex nudo pacto, exceptis tamen certis casibus, quos vide apud Hostiensem in *c. 1 sup. eod.* & Salicetum in *l. Legem C. De pact.* nec jure Canonico orietur actio, *arg. text. in c. 1, inf. De novi operis nuntiat.* nisi apertius ex alio loco juris Canonici comprobetur.

4 Nam quod attinet ad *d. c. 1 sup. eod.* ibi probant ex eo perperam deduci, quod pacta nuda generent actionem de jure Canonico, cum alia ejus sententia sit, ut ante explicuimus. Deinde et si de pactis nudis acciperetur idem *c. 1.* prout hodie communiter volunt Canonistæ, acutè responderet Salicetus, ex sententia Domini sui, id est Doctoris, in *d. l. Legem*; quòd is textus robur non addat pacto nudo, sed solum corroboret id, quod antè erat, ex eo, quòd dicat, *suam obtineant firmitatem.* Sic ergò, inquit Salic. *suam firmitatem obtineant, vel in agendo, si sint vestita; vel in excipiendo, si sint nuda.*

Ad cap. hoc nostrum faciliè quoque responderè est, quòd per verbum, *promittuntur*, non quævis promissio accipienda sit, sed tolemnis, quæ sit per stipulationem, *l. 7, C. De contrah. & commit. stipulat.* ut ita utrumque jus inter se concilietur; cum expediat jura iuribus concordare, & eorum correctiones (si sustineri valeant) evitare. ut loquitur S. Pont. in *c. Cum expediat 29, in pr. De elect. in 6* & Imperator in *l. unica C. De inoff. testib.* Mibi tamen non displicet eorum sententia, qui putant per denuntiationem Evangelicam nudè promittentem conveniri posse, ut solet fieri in defectum actionis vel officii iudicis, ut ex omnium sententia tradit Felin. in *c. 1, num. 10, sup. eod.* Nam exempli causâ, si quis dicat, Dabo vel numerabo tibi centum ex causa mutui, vel donationis, vel alia simili, promittens simpliciter ex deliberato animo, si id non præstiterit, utique peccare videtur, ac proinde Evangelicâ denuntiatione uti poterit, quæ refertur *Matth. 18, & in can. Si peccaverit 11. quæst. 1,* cujus exemplum exstat in *c. Novis. 13, inf. De judic.*

IN TIT. XXXVI. DE TRANSACTIONIBVS.

SUMMARI A.

1. Transactio quomodo differat à pacto.
2. Transigere post rem judicatam non licet.
3. In transactione non requiritur solemnitas aliqua.

Vlpianus in *l. 1. D. h. t.* his verbis separat transactionem à pacto. Qui transigit, inquit, quasi de re dubia & lite incerta, neque finita transigit; qui verò pacificetur donationis causâ rem certam & indubitaram liberalitate remittit. Igitur transactio de re controversa fit, pactum de certa, de qua nulla est contentio, cui debeat. Utrumque fit remissione, sed pactum gratuito, transactio non nisi aliquo recepto, vel retento, vel promisso, *l. Transactio 38, C. De transact. l. 3, C. De repud. vel abst. hered. & c. Super 7, inf. eod.*

2 Hinc post rem judicatam transigere non possumus, sed pacifici, *l. Iuris gentium 7, §. si paciscar D. De pact.* quia res judicata pro veritate habetur, *l.*

Res judicata 207. D. De res. juris. Nisi fortè à sententia appellatum esset, vel incertum, an ea lata fuit, aut lata valeat; quia tunc, cum adhuc lis superest, transactio admittitur, *l. Eleganter 23, §. 1. D. De condit. indeb. & l. Post rem judicatam 1. D. h. t.* Et ratio est, quia transactio est remedium finiendarum litium, *l. Fratris 20, & l. Causas 16, C. h. t.* etiam si re ipsâ nulla lis subsit, sed de facto ab adversario intentetur, quia sufficit timor litis, *text. in l. 2, C. eod. & in l. In summa 65, circa pr. D. De condit. indeb. Jalon in d. l. 1, D. h. t.*

Præterea observandum est, in transactione nullam solemnitatem requiri, sed sufficere nudam conventionem, quâ à lite disceditur, *l. Sivo apud acta 28, C. h. tit.* quamvis nonnumquam transactio quoque fiat interveniente Aquilianâ stipulatione, *l. 2, & l. Aquilianâ 4, cum l. seq. D. hoc tit. & l. Vi responsum 15, C. eod.* Quâ verò forma id fiat vide §. est autem prodita *Inst. Quib. modis tollitur oblig.*

SUMMARI A.

1. Transactionis effectus.

In Cap. 1.

2. Ex transactione oritur exceptio litis finitæ.
3. Transactio est instar rei judicata.

4. Tran-

4. *Transactio non rescinditur ob lationem, ne quidem gravissimam.*

5. *Nec in ea locum habet l. 2. C. De rescind. vend.*

6. *Transactio generali qua continentur.*

7. *Clauſula, ſupplendo omnem defectum, quid operetur.*

EX hac Decretali eleganter elicitur, quod per decisionem, ut habet textus, id est per transactionem (nam transactio rei iudicatæ instar est, *l. Non minorem 10. C. eod. tit.*) inter litigantes inita aboleantur utrimque omnia iura, quæ ante transactionem ipsis competebant, sive ex productione instrumentorum, aut testium, sive ex præscriptione, sive ex privilegio, aliove quovis iure. Convenit pro parte text. in *c. Inter monasterium 20. inf. De sent. & re iudic. & in l. Sub prætextu instrumenti C. h. t.* Et ratio est, quia ex transactione oritur exceptio litis finitæ, quæ in iudicio opposita impedit litis contestationem sive ingressum, *c. 1. De litis contest. in 6.* Ad eod. ut ne quidem Principis rescripto rescindi & causa resciscitari possit, *l. Causas 16. C. eod.* Accedat, quod transactio eandem vim habet, quam res iudicata, *d. l. Non minorem, quæ & Principis rescripto retractari prohibetur, l. 1. & l. 2. C. Vt lite pendente &c.* Non igitur causa transactione sopita restaurari & in iudicium deduci potest. Quod etiam accedit, quod si instrumentum aliquod post transactionem repertum, quo causa probari potest, producat, illud non minus refutandum sit, *d. l. Sub prætextu*, impediente scilicet exceptione litis finitæ, quæ oritur, ut dixi, ex transactione.

4. Quæ etiam obtinent, etiam si is, qui tranſegit, graviter se læsum sentiat, & docere possit: non enim ideo magis transactio rescinditur, quia satis commodi reportat tranſigens, quod per transactionem à lite, cuius eventus incertus, liberetur. Panorm. *hic n. 2. per text. elegantem in l. Lucius 78. §. ult. & Ad S. C. Trebell. qui id rectè probat argumento ducto à contrario sensu.* Quin imò licet tranſigens gravissimè læsus sit, adhuc obſtat ipsi transactionis exceptio; veluti in eo, qui cum nihil planè deberet, sed propter metum litis tranſegit cum suo creditore, aliquo ipsi dato vel promisso, *per text. singul. in l. 2. C. eod.* Unde graviter mihi errare videntur, qui putant remedium *l. 2. C. De rescind. vendit.* habere quoq; locum in transactione, nempe ut, si tranſigens ultra dimidium iusti pretii læsus sit, possit agere ad rescissionem transactionis, vel ad supplementum iusti pretii sive æſtimationis, ut videre est apud And. Gaill *lib. 2. Observ.*

70. *Ego latius persequar, favente Deo, ad c. 3. inf. De empt. & vend.*

Atque hæc expediti juris sunt, ubi de speciali & certa causa est transactum, vel etiam de pluribus, sed nominatim & expressim, *l. Si decepta 31. C. eod.* At quaestio est, si de universal: sive generali actione transactum sit, qualis est actio tutelæ, curæ, negotiorum gestorum, ubi plures res unâ actione continentur, an si de ea actione sit transactum, de omnibus & singulis rebus, quæ eadem actione continentur, transactum esse censeatur. Quod sanè videtur, *per text. in l. Sub prætextu specierum 29. C. h. tit.* Sub prætextu specierum (inquit textus) post repertarum, generali transactione finita rescindi prohibent iura. Probaretiam textus in *l. Non est ferendus 12. D. eod.* Quod tamen mirum videtur quoad species postea repertas, cum de his cogitatum non videatur. At verò transactione tantum comprehenduntur ea, de quibus cogitatum est, *l. Cum Aquiliana 5. & l. Qui cum tutorib. 9. D. eod.* Verum rectè Jason & post eum Alciat. in *d. l. Sub prætextu*, Resp. actorem sibi imputare debere, quod sermone tam effuso generalem transactionem fecerit. Neque de huiusmodi speciebus postea repertis se non tranſegisse, allegare potest, cum saltem in genere de iis tranſegisse censendus sit, actionem generalem sciens remittendo, *arg. l. Qui iure 7. De restam. milit.* Vel, ut rectius ex Castrensi & aliis loquitur Jac. Menoch. *lib. 5. cons. 496. num. 59.* et si, inquit, de incognitis tranſigi non possit, attamen incognita deduci possunt in conventionem per modum transactionis. Facit text. in *l. Nec emptio 8. ubi de captiſiſium agitur, D. De contrab. empt.* Unde similiter & ex generali transactione oritur exceptio litis finitæ.

Hinc Raph. Fulgositus consultus à nepote suo, qui avunculo tutore suo ratione administratæ tutelæ & curæ generalem liberationem fecerat, receptâ ab eo certâ pecuniæ quantitate, utrum scilicet jocalia, id est annulos, catenas, armillas, aliaque huiusmodi, quæ matris suæ fuerant, & consequenter ad ipsum nepotem, tamquam hæredem matris, pertinebant, transactione verò factâ ab uxore ipsius avunculi gestabantur; utrum, inquam, nepos, non obstante transactione generali, potuerit ea petere? Respondit Fulgos. eum petere non posse, & secundum hanc sententiam iudicatum fuisse, auctoritate *d. l. Sub prætextu*: & refert ibi Jason, qui tamen hanc sententiam rectissimè improbat, duabus ductus rationibus: quorum

quorum una est, quod transactio generalis siue liberatio non extendatur ad ea, quae dolo subtracta sunt, *text. in l. Tres fratres 35, D. De pactis & in l. Non solum 9, §. penult. D. De liberat. leg.* ne scilicet simplicitas remittenti damnoſa sit, & malitia alteri lucrosa, contra *l. 1, circa pr. D. De pactis* Is enim dolus in proposita specie praesumitur, ex eo, quod uxor avunculi non antea gestaverit jocalia, quam post transactionem initam. Altera ratio est, quod generali liberatione non veniunt ea, quae vindicari possunt ratione dominii, *l. Aurelio 20, §. fin. & l. Aurelius 28, §. Mavia D. De liberat. leg.* Siquidem transactio, siue generalis illa liberatio tantum pertinet ad personales obligationes contractas ratione tutelae & curae, non vero ad res, quae propria actione, veluti rei vindicatione, à tutore vel curatore peti possunt, *d. §. Mavia*; nisi de his nominatim transactum esset.

Quare ex his est observanda limitatio textus nostri duplex, *d. l. Sub praetextu*. Prior est, quod non obstat transactio generalis, quando transigentis res aliqua dolo interversa est. Posterior, quod non pertineat ad res, quae ad transigentem spectant dominii ratione, quando scilicet de obligatione personali est transactum. Tertia est, ubi reus, per se vel per alium instrumentis subtractis, quibus veritas argui potest, transactionem extorserit. Licet enim transactio valeat mero jure, doli tamen exceptio vel de dolo actio, si prior actio

sublata sit, datur adversus transigentem, *l. Sub praetextu instrumenti 29, C. eod.* Ubi vero transactio ex falsis instrumentis facta est, eatenus rescinditur per restitutionem in integrum, quatenus facta est praetextu instrumentorum falsorum, *l. pen. C. eod. tit.* In minore xxv. annis obrentum est, ut is adversus transactionem qualemcumque, etiam tutoris vel curatoris auctoritate factam, petere possit restitutionem in integrum, dummodò se laesum probaverit, *sic C. Si adversus transact. Cetera non persequor causa brevitate, sed consulatur Jason & Alciat. in d. l. Sub praetextu specierum.*

Porro quod in fine hujus Decretalis subjicit *S. Pont. Cui si quid forte &c.* ex eo quaesitum fuit, an si Papa vel Imperator actum aliquem confirmaverit, adiecta clausula, suppleendo omnem defectum, si quis forte intervenerit, dicatur supplere & suppleendo tollere omnem omnino defectum. Et Resp. Panormit. *hic num. 5.* ex sententia Specular. & Archidiaconi, quod tantummodò dicatur supplere defectum solemnitate juris, non autem defectum inhabilitatis personarum, vel alium defectum naturalem: veluti si transactum sit de eo, cujus transigens capax esse non potest, vel si furiosus, amens, vel minor xxv. annis solus transfegerit: nam nisi sit Princeps de his omnibus informatus, praedicta clausula ad defectum solemnitate juris solummodò restringetur.

In Cap. Constitutus 4.

SUMMARI A.

1. Transactio super beneficio Ecclesiastico improbat.
2. Transigentes in casu h. cap. cur non priventur beneficiis.
3. Cessio seu renunciatio gratuita auctoris.

HAC Decretali improbat transactio de beneficio Ecclesiastico, eo quod contineat speciem simoniae. Similis textus exstat in *c. Super 8. eod.* Cum enim transactio non procedat, nisi dato aliquo, vel retento, vel promisso, *l. Transactio 38, C. De transact. professio* relinquatur, eum, qui jus beneficii, quod spirituale est, *d. c. Super*, alteri remittit, receptam vel promissam retemporaliter, incidere in notam simoniae, per hunc text. & *c. 5, inf. De rer. permitt.* Idque ad id verum est, ut nequidem inter litigantes conveniri possit de beneficio Ecclesiastico, ut, uno refundente alteri expensas,

alter à lite discedat, *c. Cum pridem 4, sup. De pact.* nisi ab eo, qui jus verum in beneficio habet, alteri injustè litiganti aliquid doneatur, ut liti cedat; nam hoc illi permissum est, redimendae vexationis causa, *c. Dilectus 28, inf. De simonia.*

Sed quaesitum est, cur uterque propter transactionem non privetur beneficio, *per textum in c. Insinuatus 13, inf. De simonia.* Imò nec eos audiri conveniebat propter propriam turpitudinem, quia allegans suam turpitudinem non est audiendus, *c. Inter dilectos 8, inf. De donat. l. Cum professarius 4, C. De revocandis donat. & l. Transactio finita 30, C. De transact.* Sed Respondet ex Innoc. Joan. ab Imola *hic*, quod in casu hujus cap. non constabat de vera simonia; nam fieri poterat, quod alter jus suum, quod habuit, justè redemerit propter vexationem: ac proinde, rescissa transactione, quae prima fronte speciem simoniae continebat, siquidem

non tantum à malo, sed etiam à specie mali abstinendum est, *c. Clm ab omni in pr. inf. De detra & honest. Cleric.* jubet S. Pont. causam utrimque cognosci.

3 Cæterum nihil prohibet, quin unus litigantium alteri amicabiliter cedere possit, *d. c. Super.* Sed tunc videtur ob stare reg. Beneficium Ecclesiasticum non posse licitè sine institutione canonica obtineri, *c. 1. De R. l. in 6.* Verùm Resp. Panor. & Imol. *in d. c. Super.* quod gratia illa cessio sive remissio non quidem titulum det, sed tantum efficiat, ut is, qui movet litem, liti renuntiet tamquam jus non habens. Neque enim eâ supe-

rioris, veluti Episcopi, auctoritate opus est, cum text. *in d. c. Super.* eius non meminerit; nisi, ut rectè ibi monet Panorm. alter per cessionem vel gratuitam renuntiationem dimitteret beneficium à se possessum. Nam non potest possessor quoquo modo beneficium dimittere absque superioris auctoritate, *c. Admonet 4. sup. De renuntiat.* Præterea observandum, judicem ex suo officio, conservandæ pacis & utilitatis causâ, litem de beneficio Ecclesiastico ita posse componere, ut uni beneficium assignetur, alteri verò quid annuum ex redditibus eiusdem beneficii, *juxta formam c. Nisi 21. inf. De præbend.*

In Cap. ult.

SUMMARI A.

1. Iudicis officium est litigantes inducere ad concordiam sive transactionem.
2. An indistinctè hoc possit iudex.
3. Conjugii sacramentum quatenus sit apud infidelos.
4. 5. Iudex modum pœnæ statuere ex quibus causis possit.
6. Iudex in casibus jure non decisus tenetur sequi aequitatem.

TRia potissimum hoc Cap. continentur. Primum, quod iudex litigantes ad concordiam sive transactionem commovere debeat. Alterum, quod possit iudex interdum severitati juris detrudere, hoc est, moderari pœnam à jure constitutam, pro statu scil. imperii, & multitudine inspectâ excedentium sive delinquentium. Tertium est, quod in casibus expresso jure non decisus teneatur iudex servare æquitatem, semper in humaniorem partem declinando.

1 Quod ad primum attinet, notandum est, quod ad iudicis officium pertineat, non solum causas decidere secundum juris regulas, sed & inducere litigantes, ut inter se de lite transigant, vel aliter eam componant. Ita Panorm. & Avancias, *hic;* non obstante, quod rex noster utatur verbo, *poterit*, quod alias necessitatem non iniicit, sed potestati & arbitrio iudicis relinquit, *l. Non quidquid 40. D. De judic.* Et hoc non solum iudex agere debet ante litem inchoatam, sed & in progressu iudicii, post audita partis utriusque jura, *per text. in c. 1. in fine inf. De mutuis petit.* Ratio est, quia iudicis est lites, quantum fieri potest, diminuere, *l. Quidam existimaverunt 21. D. Si certum pet.* Non ta-

men potest iudex præcisè partes compellere ad transigendum, cum nemini invito jus suum auferri debeat, *l. 4. §. si quis condemnatus D. De re judic. c. Indultum De reg. jur. in 6.*

Sed quærit hic Panorm. an iudex indistinctè possit bonâ conscientia inducere litigantes ad transigendum. Et Resp. ex sententia Joan. Andreæ, quod non possit, si iam causam perspectam habeat, ne quod uni reverà competit, alteri attribuat, contra justitiam; præterquam si circumstantiæ personarum aliud suaserint. Quid enim si sententiæ executio sit futura difficilis, propter potentiam condemnandi? Quid si condemnandus appellare velit, & appellatio dubia, sumptuosa, aut diuturna futura sit? utique non malè fecerit iudex, si transactionem suadeat.

Quod si causa transactionem non admittat, iudex omnimodò abstinere debet à transactione, cum id frustra facturus sit: veluti in matrimonio, quod semel legitime contractum transactione partium dirimi non potest, *per h. text.* Quos enim Deus coniunxit, homo non separet, *c. per xxxii. q. 2.* Similiter si illegitimè, id est contra sacros Canones, est contractum, transactione partium non potest convalescere, *c. Non debet 8. inf. De consang. & affinit.* Ubi tamen in matrimonio nullum subest canonicum impedimentum, transactio pro matrimonio valet, tamquam per transactionem matrimonium redintegratum sit, *arg. c. 2. inf. De despons. clandest.* veluti si inter duos, in quibus nullum est legitimum impedimentum, de matrimonio litigetur, an contractum sit, mulier verò, quæ matrimonium negat, transigat, accepta dote
F
à viro,

à viro , valet transactio de matrimonio quasi de novo contracto ?

3 Quod vero ait textus , conjugii sacramentum esse quoque apud infideles, accipiendum est quoad contractum sacramenti matrimonii, qui non minus inter infideles constat, sed nequaquam ut sacramentum, eo quod baptismo careant, qui est aliorum sacramentorum fundamentum & janua, c. 2. *De cognat. spirit. in 6.* & *can. Cùm itaque in fine De consecrat. Dist. 4.* Similis locus est in *e. Gaudemus 8.* circa *pr. inf. de divor.* qui & eodem modo exaudiendus.

4 Jam ad secundum caput textus nostri transeamus, quo vult. S. Pont. interdum detrahendum esse juris severitati, inspecto scilicet statu imperii, & delinquentium multitudine. Cui certe obstat responsum I. C. Claudii Saturnini, in *l. Aut facta 16, §. fin. D. De pœnis*, sub his verbis: *Nonnumquam evenit, ut aliquorum malefactorum supplicia exacerbentur, quoties, nimium multis personis grassantibus, exemplo opus sit.* Hoc verò loco jubet attemperari S. Pont. pœnam, quæ à jure constituta est, propter multitudinem delinquentium. Verum ex ipso nostro textu facile conciliatur hoc responsum Claudii. Nam textus præter multitudinem delinquentium etiam vult considerari statum imperii, ut si multitudo delinquentium imperio judicis contineri non possit, tunc pœna remittenda sive diminuenda sit: secus, si contineri possit, & unius vel alterius exemplo opus est, de quo loquitur Claudius in *d. §. fin.* Ratio verò textus nostri est in *can. Ut constitueretur Dist. 50*, in verbis, *Vbi non huius aut illius hominis periculum, sed populorum strages facit, detrahendum est aliquid severitati &c.* Et in *can. Commissiones Dist. 44.* jubetur agi cum peccantium multitudine non asperè, non duriter, non modo imperioso, sed magis docendo & monendo.

Igitur propter multitudinem delinquentium severitati pœnæ detrahatur. Idem est, si vel alia justa causa sit pœnam remittendi vel mitigandi

ob delicti circumstantias, videlicet aut propter ætatem minorem delinquentis, aut senectutem, aut propter sexum muliebrem, aut ebrietatem, aut justum dolorem, similemve ob causam, ut fufius videre est apud And. Tiraq. in *tract. De pœnis legum temperandis & remitt.* Jul. Clarum in *Præf. crim. q. 60.* & existant de his textus in *d. l. Aut facta & in l. Respicendum D. De pœnis, & in c. Sicut 6. inf. De homicidio*, ubi circumstantiæ enumerantur, quæ potissimum sunt considerandæ in puniendo delicto, videl. causa ipsius delicti, persona, locus, tempus, qualitas, quantitas, & eventus, ob quas delicti pœna vel remittitur, vel minuitur, vel quandoque augetur. Sed hæc explicare latius nostri non est instituti.

Unde ad tertium caput textus nostri digrediamur, quo dicitur, in casibus non decisis expressè à jure judicem debere æquitatem sequi, propendendo semper in humaniorem partem, habita scilicet ratione personarum, causarum, temporum & locorum. Confirmat text. in *s. 4, §. 1, sup. De off. & potest. jud. de leg.* Atque hoc regulare est in omnibus casibus, qui à jure certo definiti non sunt, *l. 1, in fine D. De jure codicillar. l. 1, §. 1, D. De estrahorib. & l. Continuis 137, §. cum ita D. De verb. obl.* Adhibita tamen semper æquitate, ut hic textus monet, & in *l. Semper in dubiis D. De R. I.* In iis verò, quæ expresso jure caventur, non receditur à jure, etiam si judici aliud æquius videatur, c. 1, & *5, sup. De constit. & c. 1, inf. De sent. & re jud.* Nam inter æquitatem, inquit Constantinus Imp. eiusque interpositam interpretationem nobis solis & oportet & licet inspicere, *l. 1, c. De legib.* Ubi æquitatem accipe pro æquitare non scripta & quæ jure consignata non est: aliàs si æquitas esset consignata, omninò præferretur juri scripto, tamquam strictiori, *l. Placuit 8, c. De judic.* Nisi apertè permitteret legislator, ut judex, non attento jure scripto, posset ex causa, aliisque circumstantiis aliud statuere, ut antè diximus de pœnis iuris communis, ex *d. l. Aut facta, cum similib.*

IN TIT. XXXVII. DE POSTVLANDO.

S U M M A R I A.

1. Postulare quid.
2. Postulare qui prohibeantur.
3. Clericus postulare quatenus permiffum.

Quòd si partes litigantes induci non possint ad componendum sive transigendum, sed omninò decretum sit iudicis aleam experiri, tunc in primis incumbit acti desiderium, id est petitionem suam, in iure, id est apud tribunal iudicis.